

تأسیس: ۱۳۰۶

مندی و مؤید وحدت ملی و بازسازی

مؤسس: غلام محی الدین انیس

ملا عبدالغنی برادر بر تسریع بازسازی شاهراه سالنگ تاکید کرد

سالنگ‌ها با مسولان شرکت‌های قراردادی، در کنار آنکه کار آنان را تسریع کرد بر تسریع امور بازسازی تاکید کرده است. در خبرنامه آمده است که معاون اقتصادی ریاست‌الوزار غرض تسریع امور باقی مانده شاهراه سالنگ‌ها، کیفیت خوب و تکمیل آن به وقت معینه برای

ملا عبدالغنی برادر آخند، معاون اقتصادی ریاست‌الوزار در حالی که سرپرست وزارت فرایند عامه هم با او بود از جریان کار بازسازی شاهراه سالنگ دیدن کرده است. دفتر مطبوعاتی معاونیت اقتصادی ریاست‌الوزار در خبرنامه‌یی نوشته است: ملا برادر آخند، هنگام بازدید از شاهراه

روزنامه ملی انیس ● چهارشنبه ۱۰ عقرب ۱۴۰۲ هجری شمسی ● ۱۷ ربیع الثانی ۱۴۴۵ هجری قمری ● اول نوامبر ۲۰۲۳ میلادی ● شماره مسلسل ۲۴۹۵۷

د افغانستان د کرنې او مالدارۍ خونې او د ایران د سوداگریز مرکز ترمنځ د دوه اړخیزو همکاریو هوکړه لیک لاسلیک شو

حاصلات لرو، دغه هوکړه لیک مور ته هیله راکوي، چې

سرپرست وزیر زیاته کړې، مور د کرنې په بېلابېلو برخو کې غوره

د کرنې، او بولگولو او مالدارۍ وزارت ويلي، د دغه هوکړه لیک د لاسلیکولو موخه په افغانستان کې د کرنیزو محصولاتو د صادراتو او وارداتو او پانګونې په برخه کې د سوداګریزو اسانتیاوو رامنځته کول دي، چې ایرانی پانګوال هم ورته لېوال دي.

مولوي عطاء الله عمري ويلي، د کرنې او مالدارۍ په سکتور کې د دوه اړخیزو همکاریو ملاتړ کوو او په دې برخه کې ستاسو همکار یو.

مسلمانان اگر قوت واحد می بودند، به هیچ کشور اسلامی تجاوز صورت نمی گرفت

با هیئت اتحادیه سازمان‌های مردمی فعال در بخش کمک‌های بشردوستانه ترکیه که اخیراً مسجدی شبیه قبه الصخره را در کابل ساخت، بیان کرد. او تاکید کرد که همه مسلمانان با هم برادر اند و هیچ خیری در تفرقه آنان نیست. آقای ستانکزی

شیر محمد عباس ستانکزی، معین سیاسی وزارت خارجه گفته است که مسلمانان اگر قوت واحد می بودند، هیچگاه فلسطین یا سایر کشورهای اسلامی مورد تهاجم قرار نمی گرفت. بر بنیاد خبرنامه وزارت خارجه که روز سه شنبه منتشر شد، آقای ستانکزی این مطلب را در دیدار

ستانکزی:

بزرگ‌ترین مارکیت میوه و ترکاری فروشی، به ارزش ۱۰ میلیون دالر در کابل افتتاح شد

گذاری کنند. محفل افتتاحیه مارکیت میوه و ترکاری فروشی زون غرب دیروز (سه‌شنبه، ۹ عقرب) از سوی شرکت تجارتي شاهد منصور با همکاری شهرداری کابل با حضور تاجران، سرمایه‌گذاران و دهاقین در کمپنی کابل

بزرگ‌ترین مارکیت میوه و ترکاری فروشی زون غرب به ارزش ۱۰ میلیون دالر سرمایه‌گذاری اولیه در کابل گشایش یافت، سخنرانان در افتتاحیه این محفل از تاجران و سرمایه‌گذاران افغانستان خواستند تا در بخش‌های مختلف برای ایجاد سهولت شهروندان سرمایه

وزارت اطلاعات و فرهنگ آثار مفید نویسندگان را چاپ می‌کند

معین نشرات وزارت اطلاعات و فرهنگ می گوید، آن وزارت، آثار مفید نویسندگان را، چاپ خواهد کرد. حیات‌الله مهاجر فراهی، معین نشرات وزارت اطلاعات و فرهنگ و سرپرست معاونیت

ولایت هرات می گوید: به منظور حمایت از فرهنگ مطالعه، وزارت اطلاعات و فرهنگ آثار نویسندگانی که کتاب شان برای مردم و جامعه مفید است را به چاپ می رساند. وی با ابراز نگرانی از

روند مهاجر آزاری باید توقف کند!

ملت بیچاره افغانستان با سقوط حکومت محمد داودخان و آمدن رژیم سیاه کمونیستی به مشکلات بی‌حد و حصری مواجه شدند و با روزگار دشواری دست و پنجه نرم کردند. یکی از این مشکلات و دشواری‌ها مهاجرت در کشورهای غیر است که هنوز این مردم بیچاره را میرنجاند و زندگی شان را به بن‌بست مواجه کرده است. اما تلخ‌تر از آن، توهین و آزار و اذیت کشورهای همسایه، خصوصاً پاکستان و ایران است که همه‌روزه دامن‌گیر مهاجرین افغان می‌شود و با گذشت هرساعت روزگار مهاجرین را بدتر و روز شان را سیاه‌تر می‌سازد. شمار زیادی از مردم افغانستان تقریباً پنج‌دهه می‌شود که به اثر جنگ‌های ویرانگر و تجاوز و اشغال قدرت‌های شرقی و غربی، مجبور به ترک وطن شدند و در کشورهای مختلف بار مهاجرت افگندند.

شماری از این مهاجرین، توانستند خود را به قاره‌ها و کشورهای دورتر برسانند و تا حدی زندگی کم‌چین‌تری را سپری نمایند. اما بیشتر این مهاجران؛ نسبت نبود امکانات، توانستند از چنگال جنجال‌های مهاجرت رهایی پیدا کنند. آنان با مشکلات زیاد در کمپ‌های مهاجرین در پاکستان و کمپ‌های آواره‌گان در ایران، رخت مهاجرت افکندند و زندگی پر مشقت خویش را ادامه دادند. بعضی از مهاجرین توانستند در این دو کشور هم به خود سرپناه بسازند و حتی به ساختن خانه و دکان و غیره موفق شوند. از این‌که در افغانستان در طول چنددهه، زمینه برگشت مساعد نبود، آنان در این دو کشور ماندند و با وجود مشکلات در آنجا زندگی کردند. اما، حالا این دو کشور بدون در نظر گرفتن مشکلات افغانستان، به اخراج مهاجران افغان، اقدام می‌کنند و آنان را با تحقیر و اذیت از کشور خود بیرون می‌کنند. در این پیوند، ملت افغانستان می‌خواهند که همسایه‌ها باید حقوق همسایگی را رعایت کنند و از اذیت و آزار و ناجوان‌مردی، دست بردار شوند و به مدارا و رویه نیک همسایگی برگردند.

بازگشت ۸ هزار و ۱۴۶ مهاجر افغان از ایران و پاکستان

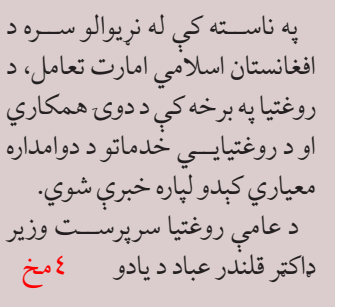
در ادامه روند اخراج مهاجرین افغانستان از کشور پاکستان، مسئولان در وزارت مهاجرین و عودت کنندگان می‌گویند که ۷ هزار و ۱۴۶ مهاجر، در تاریخ ۸ عقرب از پاکستان و ایران اجباری به کشور بازگشته‌اند.

د عامی روغتیا سرپرست وزیر د ۱۲ هېوادونو له استازو سره په قطر کې ناسته کړې

په ناسته کې له نړیوالو سره د افغانستان اسلامي امارت تعامل، د روغتیا په برخه کې د دوی همکاری او د روغتیايي خدماتو د دوامداره معیاری کېدو لپاره خبرې شوي. د عامی روغتیا سرپرست وزیر ډاکتر قلندر عباد د یادو

تیم صحتی ویژه وزارت صحت عامه با حضور در ولایت سرپل قرار است به مدت دو هفته به مشکلات چشم و بینایی حدوداً چهار هزار نفر از شهروندان این ولایت رسیدگی کند. همچنین طی این مدت ۳۵۰ عمل جراحی پرده‌ی چشم نیز به صورت رایگان در ولایت سرپل انجام خواهد شد.

رسیدگی رایگان به مشکلات چشم چهار هزار بیمار در سرپل

تیم صحتی ویژه وزارت صحت عامه با حضور در ولایت سرپل قرار است به مدت دو هفته به مشکلات چشم و بینایی حدوداً چهار هزار نفر از شهروندان این ولایت رسیدگی کند. همچنین طی این مدت ۳۵۰ عمل جراحی پرده‌ی چشم نیز به صورت رایگان در ولایت سرپل انجام خواهد شد.

رونند در مان بیماران مبتلا به مشکلات چشمی، توسط تیم صحتی ویژه وزارت صحت عامه در سرپل از دیروز سه‌شنبه ۹ عقرب آغاز شد. این تیم صحتی، برای دو هفته در ولایت سرپل توقف دارند و در این مدت، به درمان چشم بیماران می‌پردازند.

شاهکار تونل‌های حماس برای تعیین سرنوشت اشغال

صفحه ۲ «غرب وحشی» علیه بشریت

صفحه ۳ عدم دسترسی زلزله‌زدگان هرات به خدمات صحتی

صفحه ۵

نړیوال پروگرام په یوه کال کې په افغانستان کې ۲۳ میلیونو خلکو ته د خوراکي توکو مرسته کړې ده

د خورو نړیوال پروگرام وایی، تېر کال یې په افغانستان کې شاوخوا ۲۳ میلیونو خلکو ته د خوراکي توکو مرسته کړې ده. افغان غېږ خبری آژانس - کابل: د خورو نړیوال پروگرام نن دوشنبه د میزان ۸ مه په ایډس ټولنیزه شبکه کې ویلی چې سپ کال د پراخ مالی بحران له امله د

د خورو نړیوال پروگرام وایی، تېر کال یې په افغانستان کې شاوخوا ۲۳ میلیونو خلکو ته د خوراکي توکو مرسته کړې ده. افغان غېږ خبری آژانس - کابل: د خورو نړیوال پروگرام نن دوشنبه د میزان ۸ مه په ایډس ټولنیزه شبکه کې ویلی چې سپ کال د پراخ مالی بحران له امله د

شاهکار تونل های حماس برای تعیین سرنوشت اشغال

شبکه «الجزیره» در گزارشی تحلیلی-توصیفی، نمایی از صحنه نبرد فعلی در غزه ترسیم کرده است؛ صحنه‌ای که در یک سوی آن رزمندگان به نسبت کم شمار، اما با انگیزه حماس قرار دارند و در طرف مقابل، رژیم صهیونیستی که نه تنها از ارتشی مدرن برخوردار است، بلکه حمایت قدرت‌های غربی را هم پشت خود دارد. الجزیره در این گزارش توضیح داده است که چرا این نبرد نابرابر، اتفاقاً به شکست طرفی منجر خواهد شد که به ظاهر از قوی‌ترین سلاح‌ها هم برخوردار است. تونل‌های تودرتو و پیچیده که با مهندسی پیچیده و نیروی انسانی ماهر ساخته شده، به همراه ارتباطات امن رزمندگان حماس، راز ناتوانی دشمن صهیونیستی برای غلبه یافتن بر آنان است. این گزارش را که از سوی خبرنگاران ترجمه شده در زیر می‌خوانید.

نبرد هنوز آغاز نشده است

حمله ترکیبی قوی صهیونیست‌ها به غزه که از جمعه شب آغاز شد و تا روز شنبه ادامه یافت، هنوز مشخص نیست که آیا اولین گام در حرکت بزرگی است که اسرائیل اعلام کرده یا فقط یک بررسی دیگر برای آزمودن مقاومت فلسطین است.

ارتش اسرائیل چهارشنبه و پنجشنبه شب دو «یورش زمینی» (attack) یعنی تلاش برای کسب، تغییر، نابودی، از میان برداشتن، کاشتن یا کشف اطلاعات بدون دسترسی یا اجازه مجاز) با دامنه محدود انجام داد و ویدیوهایی را برای استفاده از آنها در تبلیغات منتشر کرد. در هر دو مورد، ارتش رژیم قبل از طلوع فجر به سمت اسرائیل عقب‌نشینی کرد. به نظر می‌رسد یورش‌هایی که هنوز ادامه دارد، «یورش بزرگ» نیست. اما به‌عنوان گسترش آشکار دو تهاجم قبلی به غزه، ممکن است زمینه‌سازی برای یک «تجاوز همه‌جانبه» (offensive) باشد.

استفاده رژیم صهیونیستی از جنگ الکترونیک گزارش‌های روز شنبه از غزه ممکن است آخرین گزارش‌هایی باشد که از طریق شبکه‌های تلفن همراه و اینترنت زمینی منتشر شده است. نیروهای اسرائیلی به زیرساخت‌های مخابراتی ضربه زدند و غزه اکنون تقریباً در خاموشی کامل ارتباطات قرار دارد. تنها راه برای رساندن اطلاعات به جهان، تعداد کمی از تلفن‌های ماهواره‌ای باقی‌مانده است. اما آنها می‌توانند در هر زمانی مورد هدف قرار گیرند. هواپیماهای جنگ الکترونیک اختصاصی نیروی هوایی اسرائیل می‌توانند هر وسیله‌ای را که با ماهواره‌های ارتباطی در مدار پایین مبادله می‌کند، مشخص کنند و با موشک‌های مرگبار هوا به زمین دست به حمله علیه آن بزنند. این تکنیک، یعنی جنگ الکترونیک و بعد یورش جنگنده‌ها با استفاده از سیگنال‌های دریافتی، چندان جدید نیست. برای اولین بار در سال 1996 از سوی روس‌ها برای ترور «جوخار دودایف» رئیس‌جمهور چچن استفاده شد؛ یعنی زمانی که دودایف از تلفن ماهواره‌ای برای ارتباطات خود استفاده

لیزری- نفوذ ضعیفی در عمق زمین دارند. در این صورت، هر چیزی که عمیق‌تر از یک متر باشد (3 فوت) نسبتاً امن است. برای از بین بردن اهدافی که در عمق بیشتر زمین پنهان شده‌اند، مهمات ویژه‌ای مورد نیاز است. بمب‌های شتاب‌دار راکتی که در اصل برای نفوذ به بتن ضخیم و قوی، مانند باند فرودگاه و انفجار در زمین نرم زیر آن ساخته شده‌اند و سطح سنگ‌فرش را بالا می‌برند و آن را برای هواپیما غیرقابل استفاده می‌کنند، می‌توانند علیه تونل‌ها و پناهگاه‌های زیرزمینی هم استفاده شوند. اما در غزه، کارایی این بمب‌ها مشکوک است؛ زیرا توانایی نفوذ به عمق 20 متری زمین را ندارند.

تا اینجا، حماس با پشت سر گذاشتن بمباران‌های بسیار، مراقبت خوبی برای موقعیت‌یابی و قرار دادن تأسیسات زیرزمینی خود در زیر سازه‌های سطحی انجام داده است. تونل‌های آن احتمالاً تا جایی که ممکن است زیر ساختمان‌ها امتداد می‌یابد.

این امر باعث حفاظت از تونل‌ها در چندین طبقه بتنی می‌شود که حتی مهمات بزرگ‌تر نیز در نفوذ به آنها مشکل دارند. بمب‌ها و راکت‌ها معمولاً وقتی به مانعی سخت برخورد می‌کنند، منفجر می‌شوند و به اولین طبقه بتنی نفوذ می‌کنند؛ اما قدرت عبور از طبقه‌های بعدی را ندارند. اگر قرار باشد تخریبی صورت بگیرد، این تخریب با کلاهک‌های پشت سر هم ممکن می‌شود. یعنی همان‌جایی که اولین انفجار صورت گرفت، باید انفجارهای بعدی هم درست در همان‌جا صورت بگیرد تا طبقات زیرین یکی بعد از دیگری فرو بریزد. اکثر کلاهک‌های فعلی برای از بین بردن دو سطح یا دو طبقه - و حداکثر سه طبقه - طراحی شده است؛ اما هیچ‌کدام نمی‌توانند از سه یا چهار طبقه هم عبور کنند. «بمب‌های سنگ‌شکن» هم که اهمیت خاصی دارند و برای زدن بزرگ‌ترین و سخت‌ترین پناهگاه‌های زیرزمینی طراحی شده‌اند، بی‌تردید در این درگیری «تغییردهنده بازی» نیستند. چنین نفوذگرهای عمیقی برای شکستن سقف‌های بتنی عظیم سنگ‌های صدام حسین، رهبر سابق عراق، طراحی شده بودند. چرا استفاده از بمب‌های سنگ‌شکن عملی نیست؟

اما استفاده از این بمب‌ها هم راه‌حلی بسیار غیرعملی و بسیار پرهزینه خواهند بود. زیرا با وجود فناوری برتر رژیم اسرائیل، هنوز شانس بسیار کمی برای شناسایی دقیق تونل‌های عمیق حماس وجود دارد. هدر دادن هزاران بمب، بدون هیچ نتیجه‌ای، راه مؤثری نیست. ضمن اینکه ایالات متحده هم از این «ابر نفوذگر» در حمله به عراق استفاده نکرد. اسرائیل تعداد نامعلومی از بمب‌های «به عمق رونده» 2100 کیلوگرمی (4500 پوندی) - GBU-28 خریداری کرد؛ اما بعید است این بمب‌ها بتوانند تفاوت استراتژیک در صحنه نبرد و نسبت به تونل‌های حماس ایجاد کنند. زیرا عراق چند ده سنگر فرماندهی اصلی داشت که مکان آنها به‌طور کلی شناخته شده بود؛ درحالی‌که حماس دارای امکانات کوچک‌تر است که بیشتر آنها در زیر ساختمان‌ها پنهان شده است.

باید ببینیم که این شرایط چگونه پیش می‌رود. آیا منجر به حمله بزرگ می‌شود؟ باید دید که تشدید اخیر منازعات چگونه توسعه خواهد یافت، آیا منجر به حمله‌ای در چندین جهت با استفاده از حداقل ۳۰ هزار نیروی زمینی خواهد شد یا اینکه شرایط به سمت آرام شدن خواهد رفت؟ رژیم اسرائیل طی چند روز گذشته نشان داده که نمی‌تواند به یک ابتکار استراتژیک بزرگ برای پیروزی در جنگ روی زمین دست بزند. به این ترتیب گام‌های بعدی این رژیم نشان خواهد داد که چقدر از عملکرد خود - و حماس - درس گرفته است.

به فلسطین کی د امریکا اده د خه لپاره؟

هلال بلخی

مسلمانانو قهر او غضب ورخ تر بلې په زیاتېدو دی او هره ورخ او اوښی دا احتمال شته چې کومه نوې پېښه او تحول رامنځ ته شي. نو د احتمالي داسې کومې پېښې او تحول لپاره د امریکا نظامي حضور او وجود په اسرائیل کې رسنیز کول یې قصدي او تبلیغاتي عمل بولم.

امریکا او اسرائیل په دا ډول تبلیغاتو غواړي ټول اسلامي واکمنان ووېروي، او موږ او تاسو یې د نتیجې شاهدان هم یوو چې یو اسلامي هیواد او واکمن هم د خه ویلو او کولو جرئت نه دی کړی. د غزې روان وضعیت ته په کتو هم دغه خبره ثابتېږي چې اسرائیل حماس له منځه وړلای نشي او د فلسطینیانو په وژلو هم جنک کتلاي نشي، برسیره پر دې اوږدمهاله جنک، به سبب شي چې اکثره یهودي اسرائیلیان به ډېر ژر دغه خاوره پرېږدي او نورو هیوادونو ته به کله شي. هغه څه چې اسرائیل ترې ویره لري. بل لوري ته د څو وروستیو کلونو روان اقتصادي وضعیت لکه څنګه چې بر نورو هیوادونو یې منفي اثر کړی، همداراز اسرائیل په کور دننه د

ده. لیکن د اوږدې مودې جنک او جګړې توان نلري او جغرافیایي موقعیت یې هم داسې دی چې د نورو کفري هیوادونو د مرستې بغیر د اوږدې مودې بقا یې تر سوال لاندې راځي. نو ځکه اسرائیل خپله ټوله توانیې او قوت په استخباراتي او تبلیغاتي برخو باندې متمرکز کړی دی. په دې ترتیب کولای شي په ډېر لږ مصرف او لګښت خپلې غځې موخې ترلاسه کړي.

د اسرائیلو استخبارات د نړی له قوي استخباراتي شبکو څخه ده. او دوی د ټولې فلسطیني خاورې او په خاصه توګه د غزې جاسوسی باندې ځانګړی متمرکز لري. ډېره موده مخکې د حماس او په خاص ډول د القسام د دفاعي او تعارضی ځواک خبرتیا حکومت ته ورکړل شوې وه. اسرائیلو په فلسطین کې د عملیاتو هوډ درلود. لیکن د اسرائیلو لپاره د جګړې پیل ډېر اسانه او په هره بهانه ممکن دی، خو دوامداره جګړه یې بیا د زوال او مرګ په مانا ده. نو ځکه اسرائیل له پیل په هره جګړه کې خپل ټول ځواک او توان په لومړیو ورځو او هفتو کې کاروي

پر غزې د برید او بمبار سره هم مهاله د امریکا اینترسپت وېب پانې خبر ورکړی چې د غزې سره په ۳۲ کیلومتري کې امریکایانو یوه پټه نظامي اډه جوړه کړې ده. دغه پټه نظامي اډه د نقب په دښتو کې د هارقرین د غره په لمنه کې جوړه شوې ده. اینترسپت وېب پانې زیاته کړې چې دغه نظامي مرکز او اډه د پنځه سوه دوولسم (۵۱۲) سایټ په نامه نومول شوې او یو ډول راداري او ترصدی مرکز بلل کیږي. د دغه مرکز لپاره وار له وړاندې ۳۶ میلیونه ډالره مصارف شوي او اوسمهال یې د عسکرو د اوسېدنې لپاره لازمي اسانتیاوې رامنځته کیږي. پانه زیاتوي سره له دې چې د امریکا جمهور رییس جو بایدن ویلي: پر غزې د برید سره هم مهاله اسرائیلو ته د امریکایي عسکرو د لېږلو کوم پلان نشته، لیکن له دغه وینا سره بیا هم په اشغال شوې خاوره کې د نظامیانو شمېر مخ پر زیاتېدو دی.

د پام وړ ټکی دا دی چې پنتاګون د دې میاشتې مخکې په یاد مرکز کې د تاسیساتو نصبول پیل کړي وو، لیکن د شته دستګاوو او تجهیزاتو څخه یو هم د غزې لخوا پر غزې د برید سره هم مهاله اسرائیلو ته د امریکایي عسکرو د لېږلو کوم پلان نشته، لیکن له دغه وینا سره بیا هم په اشغال شوې خاوره کې د نظامیانو شمېر مخ پر زیاتېدو دی. د پام وړ ټکی دا دی چې پنتاګون د دې میاشتې مخکې په یاد مرکز کې د تاسیساتو نصبول پیل کړي وو، لیکن د شته دستګاوو او تجهیزاتو څخه یو هم د غزې لخوا

سیاسي احزابو او مختلفو افکار له سخت غبرګونونو سره هم مخ دی او دا ټولو پر اسرائیل منفي اثر غورځولی دی او په کور دننه یې د ولس او احزابو مخالفتونه او جنجالونه رامنځ ته کړي دي.

ټولو پورتنې مواردو ته په کتو سره، غربي رسنې په یو مخیز ډول هڅه کوي چې د غزې برید او قتل عام کې حماس ملامت وېولي او په ځنګ کې ټول اسلامي هیوادونو او جهادي احزابو ته د هر ډول حمایتي غبرګون لپاره خبرتیا ورکړي. کله نو په داسې یو حالت کې چې انسان وژنه او د بشر قتل عام په یو مخیز او ظالمانه ډول روان وي، ځنګه رسنیز شوی دی او بیا پکې د ایران وېرولو ته پکې جملې کارول شوي دي. کله نو ټولو ته جوته ده چې امریکا د اسرائیل ده. د غزې جګړه د اکتوبر له اوومې څخه پیل شوې او یوه میاشت ته نږدې کېدونکې ده. په دې موده کې هوابی بریدونو، تراوسه لسګونه زره ولسي وکړو ته یې مرګ ژوبله اړولې ده. اما اسرائیلو ته کومه سیاسي او نظامي لاسته راوړنه نلري. او که په دغه حالت هر څومره موده دوام هم وکړي، نه به حماس ختم شي او نه به اسرائیل ته څوک شاباسی او امتیاز ورکړي. علاوتاً د نړی او

توغول شوي راکتونه او میزایلونه تشخیص کړي نه دي او نه هم په خواب کې کوم غبرګون ترسره شوی دی. همدا ډول بهر ته درز شوي اسناد او مدارک ښکاره کوي چې د غزې تر برید دوی میاشتې مخکې د ۵۱۲ سایټ لپاره د پنتاګان لخوا د څو میلیونو قرارداد شوی. په یاد قرارداد کې لیکل شوي چې دغه سایټ به د امنیتي معاون پڅیت فعال وي او دلته به یو راداري مرکز د اسمان د څار لپاره رامنځته کیږي. په انترسپت کې د یاد مطلب لیکونکي خبریالان (کلاین کلینشټاین او دانیل بوګوسلاو) زیاتوي: یاد ۵۱۲ راداري سیستم ځکه د حماس میزایلونه تشخیص کړي نه دي، چې دستګاوې او تجهیزات یې ټول پر بلې نقطې باندې متمرکزې وي. پنتاګان په دې وروستیو کې له اوکراین څخه مخ اړولی او یو خل بیا یې خپله توجه منځني ختیځ ته را اړولی ده او خپلې جنګي طیارې یې په سیمه کې دو چنده زیات کړي او دو نظامي کښتۍ یې د اسرائیلو په سواحلو کې مستقر کړي دي. ټولو ته معلومه ده چې اسرائیل سره له دې چې د نظامي لحاظه یو قوي دولت بلل کیږي او ټوله اسلامي او عربي نړی یې ویرولې

«غرب وحشی» علیه بشریت

«غرب وحشی» کلید واژه‌ای است که خود غربی‌ها ساخته‌اند و بخشی از تاریخ این قسمت از کره خاکی است که با فوج‌ترین جنایت‌های انسانی گره خورده‌است؛ جنایت‌هایی که از سوی خود غربی‌ها هم غیرقابل انکار است. پس از کشف امریکا، اروپایی‌ها به سوی این منطقه بکر دنیا هجوم آوردند و ساکنان و صاحبان اصلی آن را با وحشیگری‌های خود از بین بردند و سرخپوستان امریکا را قتل‌عام کردند، از همان زمان نام غرب‌وحشی روی کشورها و جوامع غربی باقی ماند.

مردمانی که برای اشغال سرزمین‌های امریکا راهی این گوشه‌ی از جهان شدند، برای به دست آوردن هر چه بیشتر منابع سرشار قاره امریکا حتی به خود نیز رحم نمی‌کردند تا جایی که جنگ‌های طولانی داخلی در امریکا شکل گرفت. این خوی وحشیگری و قلع و قمع انسان‌ها برای رسیدن به اهداف و مطامع، اما به بخش غیرقابل انفصال خوی کشورهای غربی تبدیل شده و تا به امروز ادامه دارد.

ساعتی ۵۰ شهید و زخمی در غزه از یک نسل‌کشی بی‌سابقه خبر می‌دهد. در چنین شرایطی توحش غربی نه فقط در برابر این نسل‌کشی واکنشی نشان نمی‌دهد که بر حمایت‌هایی از رژیم صهیونیستی ادامه می‌دهد.

همچنانکه سران اتحادیه اروپا در حالی نشست فوق‌العاده روز سه‌شنبه خود را درباره تحولات فلسطین به پایان بردند که جنایات اسرائیل علیه فلسطینی‌ها در غزه را نه یک جنایت ضدبشری بلکه صرفاً مغایر با قوانین

انسان‌دوستانه بین‌المللی خوانند. حمایت همه‌جانبه غرب وحشی از وحشیگری در غزه

حالا هم در شرایطی که رژیم صهیونیستی از ابتدای شروع جنگ با فلسطین نشان داده که به هیچ اصولی پایبند نبوده و تمامی قوانین حقوق بشری و حتی قوانین جنگی را نقض کرده‌است؛ رهبران امریکا، کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا و بریتانیا در بیانیه خود بدون اسم بردن از هیچ طرفی خواستار پایبندی به قوانین بین‌المللی بشردوستانه و حمایت از غیرنظامیان شده‌اند.

سران امریکا، کانادا، فرانسه، آلمان، ایتالیا و انگلیس در بیانیه مشترکی بر حمایت همه‌جانبه خود از رژیم صهیونیستی و جنایات وحشیانه این رژیم علیه مردم بی‌دفاع غزه با عنوان ادعایی «حق دفاع از خویش» تأکید کردند. در این بیانیه همچنین بر تعهد این کشورها در چارواکی (انسانان) فکر نه کوی، عقل‌په کار نه اچوی او دیرنور سپیخلی ارشادات پام کی نه نسی اوورخه خبر ندی. د قران عظیم الشان د حکمت برخه انسان ته پوهه او تفکر ورکوی او د یعقلون، تعقلون، بتفکرون... کلمات انسان متوجه کوی چی د خپل ژوند د سمون او د هغه دریخ او کرامت د ساتنی لپاره چی الله ور په برخه کړی عقل او فکر څخه کار واخلي.

متاسفانه مور د شتمنیو سره سره وږی، محتاج، دنورو غلام، د وروړپه قتل خونکار، ظالم، په دروغو، دوکه او حرامو روږدي، ذلیل او بیچاره یاستو. مناسب خای کی سم کور نشو جوړولای په زلزله او سیلاو کی راخه توله کورنی بریاد شي، چی احساساتی شو د تربور په نوم قتلونه کوو، د او بو او زمکی په لرلو بیا هم کنبت او فلاحت نشو کولای، کان ایستول ته موملاماته او کمال او پوهه بی نلرو، چاپیریال مو ککر کړی، حال دا چی الله پاک وایی چی په وچه اوسمندر کی فساد مه خوړوه!

راخی چی وکورو چی الله پاک کوم د ژوند او عزت امکانات راپه برخه کړی دی: لومړی به د پوهی او علم یادونه وکړو: ډېرو هیوادو دیسارو علمی پرمختگونو

زمنه حمایت از شهروندان خود و خروج کسانی که مایل به ترک غزه هستند، تأکید شده‌است. وزارت خارجه امریکا همچنین خطاب به شهروندان خود در لبنان گفته‌است: شهروندان امریکایی که مایل به ترک لبنان هستند، همین الان باید اقدام کنند، چراکه وضعیت امنیتی غیرقابل پیش‌بینی است. فضای مجازی وحشی در غرب وحشی

چیزی شبیه به فضای واقعی، فضای مجازی هم در غرب وحشی، وحشی است! محتواهای غیراخلاقی، نژادپرستانه و نفرت‌پراکنی‌های اینترنتی حتی خود غربی‌ها را هم به واکنش واداشت تا برای کنترل آن کاری نکنند. سال گذشته اتحادیه اروپا قانون جدیدی را نهایی کرد که به موجب آن فناوری بزرگ باید محتوای مضر را حذف کند تا شاید «غرب وحشی» آرام

گردد. قانون خدمات دیجیتال (DSA) قوانین سختگیرانه‌تر برای پلتفرم‌ها و وبسایت‌هایی است که محتوای ممنوعه از سخنان مشوق نفرت‌انگیز گرفته تا تصاویر نادرست و سوءاستفاده جنسی از کودکان را ارائه می‌دهند. کمیسر بازار داخلی اروپا که قبلاً اینترنت را به عنوان «غرب وحشی» توصیف کرده، تصویب قانون خدمات دیجیتال را باید کاربرانی را که مکرراً قانون را نقض می‌کنند، تعلیق کنند. این مقررات پلتفرم‌ها را ملزم می‌کند که به محض اطلاع از وجود محتوای غیرقانونی، به سرعت محتوای غیرقانونی را حذف کنند. شبکه‌های اجتماعی هم باید کاربرانی را که مکرراً قانون را نقض می‌کنند، تعلیق کنند. DSA همچنین سایت‌های تجارت الکترونیک را مجبور می‌کند، هویت تأمین‌کنندگان را قبل از پیشنهاد

محصولات خود تأیید کنند. تیری برتون، کمیسر بازار داخلی اروپا که قبلاً اینترنت را به عنوان «غرب وحشی» توصیف کرده‌بود، با تصویب قانون جدید اتحادیه اروپا در تونیتی نوشت: «بله، ما یک معامله داریم!» با DSA، دوره پلتفرم‌های آنلاین بزرگ که طوری رفتار می‌کنند که «برای مراقبت خیلی بزرگ هستند» به پایان می‌رسد. این نقطه عطف مهمی برای شهروندان اتحادیه اروپا است.»

این مقررات پلتفرم‌ها را ملزم می‌کند که به محض اطلاع از وجود محتوای غیرقانونی، به سرعت محتوای غیرقانونی را حذف کنند. شبکه‌های اجتماعی هم باید کاربرانی را که مکرراً قانون را نقض می‌کنند، تعلیق کنند. DSA همچنین سایت‌های تجارت الکترونیک را مجبور می‌کند، هویت تأمین‌کنندگان را قبل از پیشنهاد

محصولات خود تأیید کنند. تیری برتون، کمیسر بازار داخلی اروپا که قبلاً اینترنت را به عنوان «غرب وحشی» توصیف کرده‌بود، با تصویب قانون جدید اتحادیه اروپا در تونیتی نوشت: «بله، ما یک معامله داریم!» با DSA، دوره پلتفرم‌های آنلاین بزرگ که طوری رفتار می‌کنند که «برای مراقبت خیلی بزرگ هستند» به پایان می‌رسد. این نقطه عطف مهمی برای شهروندان اتحادیه اروپا است.»

این مقررات پلتفرم‌ها را ملزم می‌کند که به محض اطلاع از وجود محتوای غیرقانونی، به سرعت محتوای غیرقانونی را حذف کنند. شبکه‌های اجتماعی هم باید کاربرانی را که مکرراً قانون را نقض می‌کنند، تعلیق کنند. DSA همچنین سایت‌های تجارت الکترونیک را مجبور می‌کند هویت تأمین‌کنندگان را قبل از پیشنهاد محصولات خود تأیید کنند.

تمام این قوانین و مقررات هم نتوانسته غرب وحشی را مهار کند همچنانکه طی روزهای اخیر ترجمه خودکار اینستاگرام کلمه «تروریست» را به بیوگرافی برخی از کاربران فلسطینی اضافه کرد. به گزارش شاربا به نقل از گاردین، این مشکل برای کاربرانی رخ داد که روی پروفایل آن‌ها عبارت «فلسطینی» به زبان انگلیسی، تصویر پرچم فلسطین یا کلمه «الحمدلله» به زبان عربی نوشته شده‌بود.

البته مالک متا این مسئله را اشتباهی سهوی دانست و بابت آن عذرخواهی کرد. متا گفت که این مشکل ناشی از یک اشکال در سیستم ترجمه خودکار است که

اکنون برطرف شده‌است. کاربران فلسطینی از این اتفاق به شدت انتقاد کردند و آن را نشانه‌ای از سوگیری علیه فلسطینی‌ها می‌دانند. فهد علی، دبیر بنیاد حریم الکترونیک (Electronic Frontiers) در استرالیا گفت که شفافیت کافی از سوی متا در مورد چگونگی اجازه وقوع این اتفاق وجود ندارد. او گفت: نگرانی واقعی در مورد این سوگیری‌های دیجیتالی وجود دارد و ما باید بدانیم که منشأ آن از کجاست. این پلتفرم همچنین با اتهامات سرکوب محتوای حامی مردم فلسطین طی بازه درگیری رژیم صهیونیستی و غزه روبه‌رو است.

برخی کاربران مدعی شده‌اند که دلیل پست‌های حمایت از مردم فلسطین «شادوبین» شده‌اند. این اتفاق زمانی می‌افتد که پلتفرم وارد عمل می‌شود تا پست‌های فرد در فید دیگران دیده نشود. به طور دقیق‌تر شادوبین اینستاگرام به حالتی گفته می‌شود که به واسطه آن و مطابق با سیاست‌های از پیش تعیین‌شده پلتفرم مانع رشد و افزایش بازدید صفحه می‌شود، و نهایتاً پیج افرادی را که قوانین اینستاگرام را به نوعی نادیده گرفته یا نقض کرده‌اند، محدود یا در مواقعی مسدود می‌کند. کاربران مدعی هستند استوری‌های ۲۴ ساعته آن‌ها که اشاره به درگیری‌های غزه داشته با بازدید کمتری روبه‌رو شده‌است و حساب‌های کاربری‌شان به راحتی در بخش جست‌وجو یافت نمی‌شود. شرکت فناوری اعلام کرد بخش استوری‌های اینستاگرام دچار یک باگ شده و این امر هیچ ارتباطی با موضوع مورد نظر ندارد.

د افغانستان اقلیمی فرصتونه او ستونزې

دوديال

د لوړو غرونو، کانونو، میوه لرونکو خنکولونو، وحشی ژوبو لرونکی دی؛ شمال د طبیعی گاز او اوبو د سرچینو) پامیر او هغه کی ټول کال کنکل دندونه، مرکزی ساحې په واورو پټ ارتفاعات، جنوب غرب د غلو دانو لپاره کافی زمکې لری. په دې توکه د ساتنی گراد له منفی پنځه ویشت تر مثبت پنځوس درجو پوری سره او توده هوا لرو. غرونه، هوارې دښتې، کرنیزی خاوری، خنکل او ۴ مخ

ترڅنگ ډیرې هیلې هم شته. لاتحن!

هیوادوالو مه خپه کیږئ. که چاری پوهو، ژمنو، متخصصو، باتجربه او مسلکی کارپوهانو ته وسپارئ، افغانستان په لږ وخت کې له موجودو ستونزو خلاصون مومی. افغانستان د راز راز اقلیمونو لرونکی دی، دی خاصیت ته یې (microclimate) وصف وایی. په ختیز کې مو درې ولایتونه مداپترانه ی اقلیم لري؛ جنوب

برخو کې ستونزه او اندېښنه نه لری. دا یواځې افغانستان دی چی د خپل منځی تضادونو، جنکونو، قتلونو، سیالیو، ناپوهی، خرافاتو، شانکپالی او علم سره د دښمنی په پاللو لاهم لویه بدمرغی زغمی.

د طبیعی پېښو(سیلاو، زلزلی، ...)، لوړې، دچاپیریال ککرټیا، وچکالی، دپاکې انرژي نشتوالی او اقلیمی ستونزو په اړه ممکن زموږ یو شمیر هیوادوال مایوس وي، خود مایوسی

په برکت خپلو خلکو ته هوساینه، غوره نعمتونه، تفریح، د آسایش وسایل او روغتیا چمتو کړه. دوی اوس هرکال دا سنجوی چې خلک یې د خوشحالی کومه درجه کی دي. له بده مرغه د افغانستان بیچاره خلک د زښت ډیرو سیاسی، اجتماعی، اخلاقی، حقوقی، اقتصادی ستونزو څخه برعلاوه د اقلیم او طبیعت دقهر تر گواښ لاندې هم دي. که چیرې د دې هیواد علمی مراکز، تحقیقی ادارې، مسلکی او متخصص تجربه لرونکي کارکوونکی

دې ته پرېښودل شی چې په خپلي مسلکی پوهې سره د ستونزو حل ومومي، دا ستونزی کاملاً حل کیږي. نړی له اویایمی لسیزی وروسته د چاپیریال ستونزو ته خیر او میرمن باربارا (مور) د ژوند لپاره د زمکې یواځې یو غونډاری لرو Only one earth) د ژوند دچاپیریال ساتنې ته اشاره وکړه او په دې سره هر هیواد د چاپیریال مسایلو ته لومړیتوب ورکړ. د ملگرو ملتونو سازمان هم د چاپیریال ساتنې نړیوال پروگرام اعلان او د چاپیریال ساتنی موسسه (UNEP) یې جوړه کړه. نړی د اتیایمی لسیزی په پای کی د اوبو په ستراتیژیک ارزښت پوهه او په ۱۹۹۱م. کال یې د دوبلن کنفرانس دایر او اوبه یې یوه اقتصادی ماده وبلله. اوس نور هیوادونه دی

د افغانستان اقليمي ...

خرځايونه لرو. دا ټول ښه مديريت كول او له تباهي څخه يې ژغورنه غواړي. دا يواځې د يوه سالم او مدير تخصصواک حکومت دنده نده، بلکې د ولسونو رول لا پکې مهم دی.

جنوب غرب سيمی ډير تود اوړی، بادونه او نسبتاً سخت ژمی، مرکزی ولايات سوړ ژمی او ختيځ کی تود اوړی او معتدل ژمی لرو. د کښت، ښوالی او مالداری ښه امکانات لرو. د بيلابيلو سيمود اورښت اندازه هم توپير لری، ډيره لږ يی ۱۰۰ او لوړه يی تر ۱۵۰۰ ميليمترو پورې ده(اوسط کلنی اورښت ۹۰۰ميليمتره، د باران،واوړې او رلۍ په ښه) دی. دژمی سرې قطبی څپې له شمال څخه راځي او مرکزی لوړو سيمو کې د واورې د وريدلو لامل کرځي، پسرلی کې د بالتیک او تورسمندرکی څخه راتلونکی وريځې پسرلنی بارانونه راوړي، اوړی د هند له سمندر او دغرب سمندرکي څخه تودې څپې د اوړی او پشه کال بارانونه راوړي. دغه اورښتونه او دهغو له امله بهيدونکی سيندونه د کرنی او ښوالی د انکشاف ډير ښه چانس برابروي. جنوب کې موسمی بادونه د برېښنا د توليد لپاره او د کال په ۲۹۰ ورځو کې په ۶۰درجو ميلان سره د لمر مهيا وړانگې د لمر يزی برېښنا د ترلاسه کولو ښه چانس دی، داځکه چې موږ د اوړي له خوا تقريباً ۱۴ساعته او دژمی له خوا لس ساعته ورځ لرو. که د سولر درو څخه د برېښنا توليد پيل کړو، د اوړي په ورځوکې په يوساعت کي له يو مربع متر څخه تقريباً اووه کيلوواټه برېښنا ترلاسه کولای شو. د اوړې دغه ورځې، د لمر په طکر شوی کیفیت سره د سولرانژي مساعد حالت دی. له سياسی او جغرافياوی پلوه د هيواد موقعيت لا گټور او مهم دی.

تېرو شلو کلونو کې د ناامني له امله دکليوالی اقتصاد(کليوالی تشبثاتو) وده ونه کړه، سره له دې چې له ۲۰۱۴م.کال وروسته د اوبو مديريت ته پوره پاملرنه وشوه، خو د اوبو د تاسيساو او بندونو جوړولو کې د ساختمانی چارو پېرتله امنيتی چارو ډيره بوجه ولگوله او د يو- دوو مياشتو کارونه به کال کی نشو ترسره کيدای. ښي حکومتولی(Good Governance) د مفسدینومافيا له امله تحقق ونه موند، افغانستان د مرکزی او جنوبی آسيا ترمنځ د وصل د کړی په توگه خپل ارزښتمن رول ترلاسه نه کړ، دا ځکه چی امنيتی وضعيت مطمئن نه و، کانونه سروی شول، سره له دې چی یوزر او درويشت معادن ترکار لاندي و، خو ټول عوايد يی دولت نه ترلاسه کول، د هيواد د معادنوارزښت تريليون ډالره سنجش شو، خو د شفاف قرارداد او استخراج چارې يې د ناامنی له امله ترسره نه شوی. په ولاياتو کی د ناامنی له امله ډير خلک ښارونو ته جبری مهاجر شول، چې په پایله کې ښارونو ډير ناانډوله انکشاف وموند، د چاپيريال(اوبو، هوا او خاورې) د ککړتيا د مخنيوی تدابير نه وو. قومی، محلی او ژبنی تعصبات و پکړيدل او د عمرانی او انکشافی پروژو د اجرا لپاره فرصتونه له لاسه ووتل.

اوس ډيره ضروری ده چې هيوادوال په خپله خپل ژوند ته په خپلو میسر امکاناتو هڅې وکړي، نو:

په کار ده چې دچاپيريال ساتنی ته پام وکړو، د مسلمان ورور يو شاڅکی وينه او مال راباندی مطلق حرام او کلک بازخواست لري، بيوخته ښکار او د ځنکلونو له تباهی خان وساتو اود بيت المال په وړاندې صادق او شفاف اوسو،

د کرنی وړ شنی زمکی په کورونو سرکړونو، سړايونو(غيرزراعتی استعمال) له کښت ونه کارو،

د موسمی اورښتونو اوبه زيرمه کړو او د اوبو له ککړتيا ډډه وکړو، اوبو ته بندونه او کانالونه جوړ کړو، کورونه د زلزلو په وړاندې کلک او د سيلاو او واورى د ښونيدو له سيممو په اړخ کی جوړ کړو، علم، پوهې، ښوونځی او تحصيل ته لومړيتوب ورکړو ، نجونی او هلکان پوهنتونو ته واستوو، د علم حاصلول فرض دی،

له طبيعی شتمنيو په هوبښيارى او عقلمندی کار واخلو،

اتفاق ولسرو، يو پر بل ظلم ونه کړو، کير، تعصب او جهالت پرېږدو، حلم، زغم او عزت، پوهه درناوی خپل کړو،

مفتخوری او د بل لاس ته کتل پرېږدو، کار او زحمت ته ملا وتړو،

نړی سره تعامل او اړيکی جوړې کړو، دجهالت له تياری رنا ته ووځو، ټوپک وغورځوو کتاب راواخلو،

هنرونو، کمال، زده کړی او د نن ورځې حکومتولی، تخصص او مسلکی مهارت ته درناوی وکړو او د ترقی او پرمختگ په لوری قدم اوچت کړو.

که مو د خدای پاک نعمت باندی کفران ونه کړ او فکرونه مو دغو تکيوته واړول، نو بيا به هغه د کرامت لرونکی مخلوق اوسو، کوم چی الله پاک يې يادونه او لورپښه راباندې کړې، پرته له هغه به همدا ذلالت او ضلالت وي. (و.ک: سورة اسرا، اويايم مبارک آيت)

تاکيد وزيران خارجه ...

است و ترکیه به دوستی خویش با افغانستان دوام خواهد داد و دیگر نباید هیچ مخالفتی مسلحانه در افغانستان وجود داشته باشد.»

او هم‌چنان برای همکاری در راستای ارتقای ظرفیت در بخش‌های مختلف با افغانستان ابراز آمادگی کرده است.

گفتنی است که مولوی امیر خان متقی، سرپرست وزارت امور خارجه افغانستان در سفرش به ترکیه، علاوه بر علما و تاجران افغان مقیم در آنکشور با شماری از مقام های و دیپلماتان ترکی منجمله فریدون هادی سینیرلی اوغلو، هم‌آهنگ‌کنندهٔ مستقل ملل متحد نیز دیدار و روی تغییرات مثبت که در بیش‌تر از دو‌سال گذشته در افغانستان به وجود آمده بحث کرده است.

پنج بند بزرگ...

حبيب‌الرحمان حق‌پال، رييس عمومي حوزهی دريایی کابل، در هنگام گشایش کار بازسازی بند «سرده» در ولسوالی اندر غزني، گفته که قرار است ۲۴ برنامه‌ی آبی به ارزش ۵۶ ميليون افغانی، در اين ولايت تطبيق شود.

به گفته‌ی رييس عمومي حوزهی دريایی کابل، برنامه‌های بازسازی اين بندها شامل بند سرده، بند سلطان، بند زنخان، بند بهایی و بند باغ‌چری و ساخت ۱۹ بند کوچک ذخيره‌ای آب در مرکز و ولسوالی‌های گونه‌گون اين ولايت می‌شود.

محمدامين جان عمری، والی غزني، در هنگام گشایش اين برنامه‌ها، بازسازی و ساخت بندهای آب در اين ولايت را، در رشد کشاورزی در غزني مؤثر خوانده و گفته که امارت اسلامی، متعهد به مديريت آب در بخش‌های مختلف کشور است.

در همين حال، باشندگان محل، از آغاز اين برنامه‌ها استقبال کرده و تطبيق آن را برای رشد اقتصادى مردم، مؤثر دانسته اند.

بازسازی بندهای بزرگ آب در غزني، از خواست‌های اساسی کشاورزان و باغ‌داران در اين ولايت است که در سال‌های پسين به دليل نبود امنيت، زمينه‌ی بازسازی آن‌ها فراهم نبود.

بازگشت اجباری...

روز فرصت دارند تا داوطلبانه آن را ترک کنند در غير اين صورت با اخراج مواجه خواهند شد. ديده بان حقوق بشر گفت درخواست‌های گسترده مقامات پاکستاني برای اخراج دسته‌جمعی باعث افزایش خشونت پوليس عليه افغان‌ها از جمله آزار و اذيت، حمله و بازداشت خودسرانه شده است.

فرشته عباسی، پژوهشگر افغانستان در ديده بان حقوق بشر، گفت: «مهلت اعلام شده پاکستان برای بازگشت افغان ها منجر به بازداشت، ضرب و شتم و اخاذی شده است و هزاران افغان را نسبت به آینده خود در هراس قرار داده است.»

خالق عاطفی، یک پناهجوی افغان در اسلام آباد گفت که حتی افغان هایی که در کميساریای عالی پناهندگان سازمان ملل ثبت نام کرده اند، از بازداشت يا اخراج مصون نيستند. او گفت: «در همه جا ايست بازرسی پوليس وجود دارد. حتی اگر ويزه معتبری داشته باشيد، باز هم به حوزه پوليس منتقل خواهيد شد و در بيشتتر موارد برای آزاد شدن بايد رشوه بدهيد.»

او گفت که در بيشتتر موارد، پناهجویان افغان مجبور بودند بين ۱۰ هزار تا ۴۰ هزار روپيه

پاکستاني به پوليس پاکستان رشوه بپردازند. ديده‌بان حقوق بشر گفت که اخراج افغان‌ها تعهدات پاکستان به‌عنوان یکی از طرف‌های

کنوانسيون سازمان ملل متحد عليه شکنجه و بر اساس اصل عرفی حقوق بين‌الملل مبنی بر ممنوعيت بازگرداندن مهاجرين نقض می‌کند.

ديده بان حقوق بشر گفت که دولت پاکستان بايد به بدرفتاری پوليس عليه پناهجویان افغان پايان دهد، ضرب الاجل اخراج اول نومبر را کنار بگذارد و با کميساریای عالی پناهندگان سازمان ملل برای از سرگيري ثبت نام پناهجویان افغان همکاری کند.

اين نهاد از دولت های ايالات متحده، بریتانيا، آلمان و کانادا خواست تا اسکان مجدد افغان‌ها در پاکستان را که به ويژه در معرض خطر هستند، تسريع بخشند.

سومين برد در جام...

دوش را هدف تعيين کردند که سرانجام بازی کنان افغانستان در آور ۴۶ با از دست دادن تنها ۳ بازيکن به هدف تعيين شده رسيدند.

فضل حق فاروقی چهار ويکت و مجيب‌الرحمان هم دو ويکت به سود افغانستان کسب کردند و ويکت‌های باقی‌مانده را راشدخان آرمان و عظمت الله عمرزی بدست آوردند.

رحمت شاه و عظمت الله در توپ‌زنی هم برای تيم شان درخشيدند و بيش‌ترين دوش را کسب کردند.

اين ششمين بازی تيم ملی کريکت افغانستان در جام جهانی پنجاه آور ۲۰۲۳ بود. سهم افغانستان از اين رقابت‌ها سه برد و سه باخت است.

جام جهانی پنجاه آور کريکت به ميزبانی هند ميان ده کشور از پنجم ماه اکتوبر آغاز شده است.

ملا عبدالغنی برادر...

مسوولان هدايات لازم داده است.

شاهراه سالنگ ها یک مسیر مهم تجارتي- ترانزيتی افغانستان است، که اکنون امور ترميم و بازسازی ۸۰کيلو متر اين بزرگ راه با دو شرکت ساختمانی و سرک‌سازی قرارداد شده است.

در حال حاضر، کار قسمت داخلی تونل و گالری‌ها ۸۰ درصد تکميل شده و به زودی روند بازسازی اين بزرگ راه تکميل خواهد شد.

مسلمانان اگر قوت...

گفت که افغانستان بتازگی از نیم قرن جنگ بیرون آمده است که در جریان آن زیربناهای اقتصادی و هر نوع دارایی های ملی از بین رفت. او اما خاطر نشان کرد که با حاکمیت نظام اسلامی و امنيت، تجارت و صنعت به خوبی پيش می‌رود و نهادهای خيرييه می‌توانند با اطمينان خدمت رسانی کنند.

د افغانستان د کرنې...

دغه خوراکي سرچينې تأسو ته وړاندې کړو او دا به زموږ د صادراتو او وارداتو په برخه کې اغېزمن تمام شي.

د افغانستان د کرنې او مالدارۍ خونې رييس خان محمد فروتن ويلي؛ اداري فساد له منځه وړل شوی، له خصوصي سکتور سره په کډه کامونو پورته کولو سره خان بسياني ته نږدې کېږو او د دغه هوکړه ليک لاسليک کول د سوداگرۍ او صادراتو د ښه والي او وارداتو د پياوړتيا په برخه کې مرسته کوي.

د ايران د سوداگريز مرکز د مديره پلاوی مشر حسين آزري ويلي؛ دواړه خواوې په دې هوکړه ورسېدو، چې له يوه داسې پلاوي سره، چې په ايران کې تر ټولو ستر توليدي او سکتوري شرکتونه لري راشو او هيله لرو چې د دغه هوکړه ليک عملياتي او د دواړو خواوو ترمنځ د اسانتيا د رامنځته کولو او د ښه بنسټ د جوړولو په موخه عملي شي.

ياد هوکړه ليک د کرنې وزير مولوي عطاء الله عمري په شتون کې، د افغانستان د کرنې او مالدارۍ خونې رييس خان محمد فروتن او د ايران د سوداگريز مرکز د مديره پلاوي رييس حسين آزري ترمنځ د ايران هېواد د سوداگرۍ پلاوي او د کرنې وزارت د متخصصينو په کډون لاسليک شو.

بزرگ‌ترین مارکیت...

برگزار شد.

محمد امين اخپلواک، یک تن از تاجران کشور طی سخنانی گفت که این مارکیت میوه با استانداردهای معیاری جهانی ساخته می شود و

نیازهای ضروری دهاقین را برطرف خواهد کرد.
براساس سخنان وی، در این مارکیت بزرگ میوه سردخانه‌های معیاری ساخته می‌شود و میوه‌های هر فصل افغانستان بدون فاسد شدن در آن نگهداری شده و در نقاط مختلف کابل توزیع خواهد شد.

وی همچنین گفت: «در این مارکیت برای دهاقین مسافرخانه نیز ساخته خواهد شد، تا زمانی‌که دهاقین میوه‌های خود را از ولایات مختلف می آورند در آنجا بودوباش داشته باشند.»

به گفته محمد امین خپلواک، با آمدن امارت اسلامی سهولت‌های فراوان برای تاجران و سرمایه‌گذاران افغانستان از سوی حکومت سرپرست ایجاد شده است.

این تاجر کشور با انتقاد از سیاست‌های خصمانه پاکستان گفت که با ایجاد مارکیت‌های میوه معیاری دیگر میوه جات کشور در مرز تورخم فاسد نخواهد شد.

سمیع الله شاهد، رییس شرکت شاهد منصور و مسئول مارکیت میوه زون غرب نیز طی سخنانی گفت که مکان این مارکیت با شهرداری کابل قرارداد شده و برای صدها نفر زمینه کار فراهم شده است.

وی افزود که قرار است در این مارکیت بیش از دو هزار دوکان میوه فروشی و ترکاری فروشی ساخته شود.

براساس سخنان شاهد، مقدار سرمایه گذاری اولیه در این مارکیت به ارزش ۱۰ میلیون دالر است و برای ایجاد سردخانه‌ها نیز ۱۷ میلیون دالر سرمایه گذاری خواهد شد.

مسئول مارکیت میوه و ترکاری فروشی زون غرب، بر سرمایه گذاری تاجران کشور در بخش‌های مختلف تاکید کرد

ادریس فقیرزاده، رییس شورای فرمولیان گفت که نبود مارکیت معیاری در کابل که سردخانه داشته باشد یکی از مشکلات دهاقین بود و با ایجاد این مارکیت مشکلات مردم حل خواهد شد. وی از شهرداری کابل خواست که مکان‌های مناسب را برای تاجران مهیا کنند، تا آنان در بخش‌های مختلف سرمایه‌گذاری کرده و ایجاد شغل برای جوانان فراهم شود.
مولوی خلیل الرحمن، آمر تنظیم مارکیت‌های شهرداری کابل اما گفت که شهرداری کابل آماده است تا با امضای قرارداد با شرکت‌های خصوصی مکان‌های مناسب را برای سرمایه‌گذاران آماده کند.

گفتنی است که هزاران تُن میوه افغانستان سالانه از طریق مرز تورخم به پاکستان صادر می‌شود، ولی با افزایش تنش‌های سیاسی پاکستان با افغانستان هر از گاهی مرز تورخم را مسدود کرده و میوه‌های کشور فاسد می‌شود که ایجاد سردخانه‌ها و مارکیت‌های میوه در نگهداری میوه‌ها برای دهاقین سودمند است.

وزارت اطلاعات و...

کمرنگ شدن فرهنگ مطالعه در بین جوانان می گوید: به خاطر رشد مطالعه بین مردم و به ویژه نسل جوان به مطالعه و کتابخوانی برنامه های را روی دست گرفته ایم.

فراهی در ادامه گفت: وزارت اطلاعات و فرهنگ برنامه های ایجاد کتاب خانه های بزرگ در کشور، کاهش مالیات بر واردات کتاب، ایجاد مسابقات کتاب خوانی، چاپ کتاب های افراد تهی دست، سهولت برای واردات کتاب و رسیدگی به مشکلات کتاب داران از جمله مواردی است که روی دست گرفته شده است.

د عامې روغتيا سرپرست...

هېوادونو استازو ته ويلي؛ د افغانستان روغتيايي خدماتو معياري کولو لپاره لا ډېر کار ته اړتيا ده او د دې لپاره بايد نړيواله ټولنه له مونږ سره همکاره اوسي.

نوموړي زياته کړې؛ تر بل هر وخت اوس شفافيت منځ ته راغلی، په هېواد کې مو امنيت دی او هر څوک کولای شي په ډاډه شکل د روغتيا په برخه کې له مونږ سره کار وکړي. ښاغلي عباد ولسونو ته د لومړني او ثانوي روغتيايي خدمتونو په رسولو ټينگار کړی او ويلي يې دي؛ د افغانستان ۳۰۰ ولسواليو کې بايد د ولسواليو په کچه روغتونونه جوړ شي.

سرپرست وزير ويلي؛ د عامې روغتيا وزارت په ولسواليو کې د روغتونونو د جوړولو لپاره پلان ترتيب کړی دی، چې په جوړېدو سره به يې ولس

ته معياري، پر وخت او د قناعت وړ روغتيايي خدمات وړاندې شي. د عامې روغتيا سرپرست وزير په وينا؛ کڼ شمېر کډوال اوسمهال له کاونډيو هېوادونو پرته خپل هېواد ته راستنېږي د دوی لپاره د افغانستان اسلامي امارت د مشرتابه په حکم خانکړې کمېټې جوړې شوې دي او د نورو برخو ترڅنگ د دوی د روغتيا د برخې لپاره لومړني اقدامات شوي؛ او اړتيا ده چې د نړيوالو همکارانو په مرستې دا همکاري لا غښتلې شي. په ناسته کې د هېواد د روغتيايي وضعيت، لومړيتوبونو او اړتياوو په اړه هر اړخيزې خبرې شوي، چې د يادو استازو له لوري د همکارۍ او همغږۍ ډاډ ورکړل شوی.

بازگشت ۸ هزار...

پاکستان خبر داده است.

بر اساس اعلاميه؛ سه هزار و ۵۷۲ مهاجر افغانی مقیم پاکستان ، از طریق مرز اسپين بولدک ولايت قندهار به تاريخ ۸ عقرب به کشو برگشت کرده است.

بر اساس معلومات آمريت سرحدی اسپين بولدک ولايت قندههار، ۵۳۰ خانواده‌های که شامل سه هزار و ۵۷۲ تن بودند، طور اجباری از پاکستان برگشت کردند که بعد از ثبت در اداره امور مهاجرين، جهت کمک به دفتر سازمان بين المللی مهاجرت معرفی شدند.

همزمان با این گفته شده است که ۳ هزار و ۵۷۴ مهاجر افغانی دیگر نیز به طور اجباری از ايران به کشور برگشته‌اند.

این در حالی است که روند اخراج مهاجرين افغانستان از کشورهای همسايه به ويژه پاکستان شدت بخشیده شده است و ضرب‌الاجل تعيين شده کشور پاکستان برای مهاجرين افغانستان نیز، در حال تمام شدن است.

با این‌حال، پيش از این سازمان عفو بين‌الملل در نامه سرگشاده‌ای به انوارالحق کاکړ، نخست‌وزير حکومت موقت پاکستان از او خواست تا تصميم اخراج اجباری مهاجران به‌ويژه شهروندان افغانستان فاقد سند اقامت را، لغو کند. سازمان عفو بين‌الملل گفت: آزار و اذيت مهاجران افغانستان در پاکستان را مستند کرده است. به نقل از این سازمان، از سوم اکتوبر از زمان تعيين ضرب‌الاجل برای اخراج مهاجران، دستنگیری، آزار و اذيت مهاجران افغانستان «تشدید» شده است. عفو بين‌الملل خطاب به انوارالحق کاکړ گفته که در پرتو قوانين بين‌المللی حقوق‌بشر، به پذيرایی از مهاجران ادامه دهد و از جامعه جهانی خواسته که از پاکستان برای ميزبانی از مهاجران افغانستان حمايت مالی کند. همزمان با افزایش بازگشت مهاجرين افغانی از پاکستان، حکومت افغانستان « کمپ موقت» برای پذيرایی اين مهاجران در ولايت ننگرهار ساخته است که مهاجرين برگشته پس از اقامت چند روزه در اين کمپ به مکان‌های اصلی شان انتقال داده می‌شوند.

گفتنی است که پس از تعيين ضرب‌الاجل پاکستان برای مهاجرين افغانی، تا کنون ده‌ها هزار افغان از پاکستان به کشور بازگشته اند.
رسيدگی رایگان به...

داکتر احمد منير مېهوت مسوول شفابخانه ی مرکزی ولايت سرپل در اين رابطه به باختر می‌گويد: قرار است اين تيم ويژه، به مشکل چشم سه هزار و پنجصد تا چهار هزار بيمار در سرپل رسيدگی کند.
داکتر مېهوت می‌گويد که اين تيم صحنی ويژه، در کنار رسيدگی به بيماری‌های عادی چشم، تا سه صد و پنجاه عمل جراحی و عمليات‌های پرده‌ی چشم را به گونه‌ی رایگان انجام خواهد داد.

همچنين قرار است که برای پنجصد بيمار که ضعيفی چشم دارند عينک نیز توزيع شود.

نړيوال پروگرام په....

۱۵،۳ ميليونه وکړي د خوراکي توکو له جدي خونديتوب سره مخ دي.
په داسې حال کې چې په افغانستان کې شاوخوا ۲۸ ميليونه وکړي بېرڼو مرستو ته اړتيا لري، خو دغې ادارې د بوديجې د نشتوالي له امله اړمنو کورنيو ته د مرستو کچه راټيټه کړې ده.

د خوړو نړيوال پروگرام زياتوي، چې د هرات زرگونه زلزله خپلي د خپلو کورونو د بيارغونې لپاره مرستې ته اړتيا لري او په سره هوا کې بهر خوب کولو ته اړ شوي دي.

صحت و زندگی

شاک (Shock) چیست؟

بخش نخست // داکتر گل رحمن طاهری

تعریف

شاک عبارت از حالتی است که در آن جریان خون شریانی توانایی تأمین نیازهای متابولیک انساج را ندارد. این حالت سبب هایپوکسیای ناحیوی و متعاقباً lactic acidosis به سبب متابولیسم غیر هوازی در انساج محیطی و هم چنان صدمه و عدم کفایه ارگان های نهایی (target organs) میشود.

تصنیف

الف: شاک هایپوولیمیک (Hypovolemic shock)

• شاک Hypovolemic حالت ایست که در نتیجه کاهش حجم داخل وعانی ناشی از ضیاع خون یا مایعات و الکترولایت ها بوجود می آید.

• اسباب آنرا میتوان از نظر کلینیکی (ترضیضات) یا اعراض و علائم ضیاع خون (خونریزی-های معدی معانی) یا دیهایدریشن (استفراغ و اسهال) شناسایی نمود.

• تقبض معاوضوی وعانی موقتاً فشار خون را حفظ مینماید، اما دوام ضیاعات بیشتر از ۱۵٪ حجم داخل وعانی سبب تقریب فشار خون و هایپوکسیای پیشرونده نسجی میشود.

ب: شاک کاردیوژنیک (cardiogenic shock)

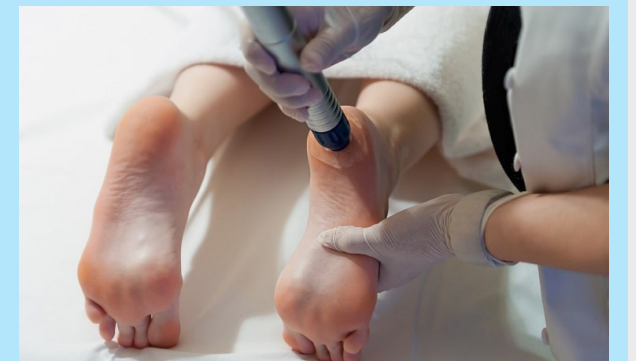
• شاک Cardiogenic حالت ایست که به سبب عدم کفایه قلبی و ناتوانی قلب در تأمین پرفیوژن نسجی بوجود می آید.

• از نظر کلینیکی شاک کاردیوژنیک عبارت از شواهد هایپوکسیای نسجی ناشی از کاهش دهانه قلبی (اندکس قلبی کمتر از $2/2$ L/min/m²) در صورت حجم کافی داخل وعانی است.

• سبب عمده این نوع شاک احتشای مایوکارد بوده اما میتواند به سبب کاردیومیوپتی ها، ترضیض مایوکارد، عدم کفایه یا تضییقات دسامی یا اریتمیا-ها نیز باشد.

ج: شاک انسدادی (obstructive shock)

• تامپوناد قلبی، tension pneumothorax و امبولیزم کتلوی ریوی سبب کاهش آبی دهانه قلبی و شاک شده میتواند. این حالات واقعات عاجل نیاز به تشخیص و تداوی عاجل و مناسب دارد.

د: شاک توزیعی (distributive shock)

• شاک توزیعی یا شاک توسع وعانی اسباب متعدد دارد که شامل sepsis، anaphylaxis، سندروم عکس العمل التهابی سیستمیک (SIRS) ناشی از پانکراتیت یا سوختگی های شدید، صدمه جراحی نخاع یا عدم کفایه حاد ادرینال است.

• سقوط مقاومت وعانی سیستمیک سبب کاهش دهانه قلبی و کاهش پرفیوژن نسجی با وجود حجم نارمل دوران شده میتواند.

۱. شاک Septic

• سپسیس Sepsis معمولترین سبب شاک توزیعی بوده که با مرگ و میر ۲۰-۵۰٪ همراه است.

• انجمن مراقبت های عاجل طبی و انجمن مراقبت های جدی اروپا در سال ۲۰۱۶ سپسس را طوری ذیل تعریف نموده اند:

- سپسیس Sepsis عبارت از اختلال عملکردی ارگانها تهدید کننده حیات است که ناشی از عکس العمل غیر تنظیم شده میزبان مقابل اتان بوجود می آید.

- شاک سپتیک عبارت از حالت سپسس یکجا با تقریب فشار خون ($100 > \text{mm Hg}$) است که مقابل مایعات جواب نمی دهد، سویه lactate سیروم بلندتر از 2 mmol/L و در صورت که بخاطر حفظ فشار متوسط شریانی (MAP) بلندتر از ۶۵ نیاز به تطبیق توصیه دهندگان وعانی باشد.

ادامه دارد

فرهنگ مطالعه در جامعه باید گسترش یابد

قسمت دوم

گلب الدین برومند

بنابراین راه خوش بختی ملت ها و نیز نجات ما از این زندگی روزمرگی و تیره آنست که درخت دانش و فرهنگ را در وجود فردی و اجتماعی خود بارورسازیم.

ما صلح، امنیت و ترقی را همیشه از آدرس جنگ و سیاست نباید سراغ بگیریم. بلکه راه های دیگری نیز وجود دارند که چه بسا اساسی تر و بنیادی تر باشند. یکی از آن راه های عمده رسیدن به صلح، امنیت، پیشرفت و داشتن کشور آباد این است که فرهنگ مطالعه و کتابخوانی را ترویج نماییم. با چالش ها و موانع آن مقابله نموده و زمینه آن را فراهم سازیم.

برای ترویج فرهنگ کتابخوانی و مقابله با موانع یا رفع چالش ها می توان راهبرد های مختلفی را ارائه داشت. انتظار برده می شود که هر شهروند و نهاد فرهنگی، علمی، سیاسی و اجتماعی برای ارتقاء فهم و درک جامعه در این راستا تلاش ورزد. اما اینک به صورت مشخص برای رفع موانع و ایجاد زمینه و بستر لازم جهت ترویج و توسعه فرهنگ کتابخوانی می توان به موارد زیر اشاره داشت: خانواده، نظام آموزشی (حکومت)، کتابخانه ها و کتابداران.

در مورد خانواده باید اذعان کرد که خانواده عامل بسیار موثری در ایجاد ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی است. محیط و شرایط خانواده، روش تربیتی و آموزشی والدین، طرز تفکر و نگرش والدین در رابطه با مطالعه و کتابخوانی، وجود کتب و نشریات قابل دسترس و هم چنین سطح اقتصادی و

پایگاه اجتماعی خانواده، نقش به سزایی در تقویت و ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی و نهادینه شدن آن دارد. در ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی پس از خانواده، نظام آموزشی یا مکاتب دشوارترین وظیفه و مسئولیت را در این راستا بر عهده دارند. اگر شاگردان در مکاتب با کتاب آشنا شده و لذت مطالعه، خودآموزی و افزایش معلومات عمومی را درک کنند فرهنگ و روحیه مطالعه در آنها ریشه گرفته و نهادینه شود، در تمام دوران زندگی، از کتاب دست بر نخواهند داشت. در این مورد برخی از کارشناسان معتقدند که روش های تدریس جذاب تر، شاگردان را بیشتر به مطالعه علاقمند می سازد.

بکار بستن روش هایی چون بازدید شاگردان از کتابخانه های عمومی و خصوصی، گرفتن آمار کتاب ها به عنوان کار عملی از مراکز فروش کتاب در سطح شهر، آزاد گذاشتن شاگردان مکاتب در انتخاب منبع برای انجام تحقیق و کار های درسی، در دسترس قرار دادن کتابخانه های عمومی، ایجاد کتابخانه های غنی در مکاتب، آموزشی نمودن فیلم ها و سریال های تلویزیونی برای ترغیب و تشویق شاگردان مکاتب و حتا مردم به دادن کتاب ها و یا فروش آن ها به صورت قسطی و ... چنین روش هایی می توانند در نهایت به نهادینه شدن فرهنگ مطالعه و کتابخوانی کمک شایانی بنماید. در ادامه از جمله عناصری که برای ترویج و نهادینه شدن

فرهنگ مطالعه و کتابخوانی بسیار مهم و تعیین کننده دانسته می شود نقش حکومت و رسانه های همگانی است. به تعبیر دیگر شیوه حکومت داری و هم چنین شرایط اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی حاکم بر جامعه، نقش بزرگ و غیر قابل انکاری در ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی دارند. در این زمینه نقش فرهنگ، سنت های اجتماعی و متولیان فرهنگی بیش از همه مهم و حیاتی جلوه می کنند. هرچند توسعه فرهنگ مطالعه و کتابخوانی، یک عزم همگانی را می طلبد ولی سهم حکومت نیز بسیار مهم و تعیین کننده است. حکومت به عنوان متولی بسیاری از امور فرهنگی، با در اختیار داشتن رسانه های گروهی، سازمان ها و نهاد های دخیل و ذریطه، و با سیاست گذاری های دقیق و کلان، نقش به سزایی در ایجاد

فرهنگ مطالعه و نهادینه شدن فرهنگ کتابخوانی می تواند بطور مثال ساده ترین کاری که حکومت می تواند برای ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی انجام دهد برگزاری نمایشگاه های کتاب در سطح کشور و ولایت ها و نیز اهدای جوایز ادبی، علمی و فرهنگی به ناشرین، کتابخوانان و نویسندگان، اهدای کتاب به بهانه های گونه گون، حمایت های مالی از خریداران کتاب از طرق مختلف و توجه به زیرساخت های لازم برای تقویت فرهنگ مطالعه و کتابخوانی است. آنچه در پایان نباید فراموش نمود این است که در زمینه توسعه و نهادینه شدن فرهنگ مطالعه و کتابخوانی عمومی ناشران و کتاب فروشی ها هم به نوبه خود نقش بسیار موثری در اشاعه فرهنگ کتابخوانی ایفا می توانند. میزان توجه ناشران به

تمایلات و نیازهای خوانندگان، رعایت سسترد های چاپ و نشر و هم چنین گسترش قلمرو نمایش و توزیع کتاب توسط کتاب فروشی ها مطابق به نیازمندی کتابخوانان از جمله عوامل اثرگذاری در گرایش مردم به سمت و سوی مطالعه می باشد. هم چنین توجه به اموری چون کیفیت برتر کتاب، اعم از جذابیت ظاهری، نحوه صفحه آرایی و حروف چینی، شیوه طراحی و رنگ آمیزی، تصاویر روی جلد و درون متن، حجم، قطع و کیفیت چاپ و صحافی و هم چنین ویژگی های محتوایی و مسایل مربوط به ویراستاری کتاب و ... مواردی هستند که در جهت ترویج و نهادینه ساختن فرهنگ مطالعه و کتابخوانی، بایستی مد نظر ناشران، نویسندگان، ویراستاران و به طور کلی متولیان عرصه چاپ و نشر کتاب قرارگیرد.

عدم دسترسی زلزله زدگان هرات به خدمات صحتی

شماری از زلزله زدگان در ولایت هرات از عدم دسترسی به خدمات صحتی شکایت دارند. آنان می گویند که با سرد شدن هوا زنان و کودکان شان مریض شده اند، اما مراکز صحتی به مشکلات آنان به گونه درست رسیدگی نمی توانند. در همین حال، مسئولان کمیسیون رسیدگی به وضعیت زلزله زدگان هرات می گویند که تیم های صحتی سیار به گونه بیست و چهار ساعته برای تداوی مریضان در مناطق زلزله زده حضور دارند. باگذشت سه هفته از وقوع اولین

زلزله در هرات، اکنون برخی از زلزله زدگان در این ولایت از عدم دسترسی به خدمات صحتی و کمبود ادویه در مناطق شان شکایت دارند. آنان می گویند که به دلیل نبود تیم های صحتی در مناطق شان، مجبور می شوند با پیمودن فاصله های دور مریضان شان را برای تداوی، به مرکز ولسوالی ها برسانند. ملا نورو، یکی از زلزله زدگان ولسوالی رباط سنگی، از کمبود ادویه و تیم های صحتی در این منطقه چنین شکایت می کند: "به ما گفتند که برای تداوی مریضان تان به زلزله زدگان

ولسوالی بروید. به آنجا هم رفتیم، اما کسی برای ما دوا نداد. خیمه داکتران در این منطقه نمایشی است. شاید آنان روز خود را در اینجا می گذرانند." خلیفه امان، دیگر فرد آسیب دیده از زلزله در این ولسوالی با انتقاد از عدم پاسخ گویی داکتران، می گوید که به مشکلات بیماران به گونه درست رسیدگی نمی شود. "بچه خود را بردم پیش داکتران، اما آنان گفتند که برو! شما هر لحظه می آید به اینجا، داکتران مانده هستند. دوباره ساعت هفت صبح رفتم، اما باز هم جواب من را ندادند."

رسیدگی کند. با این حال مسئولان کمیسیون رسیدگی به زلزله زدگان هرات می گویند که تیم های صحتی سیار برای تداوی مریضان، به گونه بیست و چهار ساعته در مناطق زلزله زده حضور دارند. احمدالله متقی، سخنگوی این کمیسیون می گوید: "در آنجا [مناطق زلزله زده] ما تیم های صحتی سیار و کلینیک های ابتدایی داریم. مریضانی که به تداوی نیاز داشتند، حتی به شهر هرات انتقال داده شدند. اگر در هرات هم تداوی نشدند، ما آنها را به کابل انتقال می دهیم."

حدود سه هفته پیش، زلزله های شدید بخش هایی از ولایت هرات را تکان داد که در نتیجه آن یک هزار و ۴۰۰ تن جان باختند و دو هزار ۴۴۹ منزل مسکونی در شهر ولسوالی های این ولایت، تخریب شد. اما با گذشت سه هفته از وقوع اولین زلزله در این ولایت، هنوز شماری از زلزله زدگان از کندی در روند کمک رسانی و عدم دسترسی به خیمه و امکانات زندگی شکایت

اخبار جهان

تظاهرات در کانادا، حامیان فلسطین دفاتر دولتی را اشغال کردند

تظاهرات در حکومت بر قتل عام فلسطینی ها توسط رژیم صهیونیست در غزه در کانادا صورت گرفت و معترضان دفاتر دولتی را تصرف کردند. معترضان که به حملات اسرائیل بر غزه اعتراض داشتند، در اقدامی هماهنگ به دفاتر دولتی در شهرهای مختلف کانادا هجوم بردند و با اشغال و تحصن در این دفاتر، از دولت کانادا خواستند که خواستار آتش بس فوری در غزه شود. این در حالی است که حکومت کانادا متحد نزدیک تل ابیب است و تاکنون کشتار باشندگان غزه بدست نیروهای اشغالگر اسرائیل را محکوم نکرده است و حتی حمله بر یک سفارخانه در این شهر را که بیشتر از ۵۰۰ کشته به جا گذاشت کار اسرائیل ندانست در حالی که شواهد نشان داد این جنایت زاده اسرائیل است. معترضان که مجموعاً موفق به ورود و تحصن در ۱۷ ساختمان و دفتر دولتی در ۱۲ شهر کانادا شدند، روی یکی از پلاکاردهای خود نوشته بودند: «ما اینجا هستیم تا از دولت کانادا بخواهیم خواستار آتش بس فوری و خاتمه به محاصره ۱۶ ساله غزه شود و به همدستی خود با دولت اسرائیل پایان دهد».

تظاهرات در حکومت بر قتل عام فلسطینی ها توسط رژیم صهیونیست در غزه در کانادا صورت گرفت و معترضان دفاتر دولتی را تصرف کردند. معترضان که به حملات اسرائیل بر غزه اعتراض داشتند، در اقدامی هماهنگ به دفاتر دولتی در شهرهای مختلف کانادا هجوم بردند و با اشغال و تحصن در این دفاتر، از دولت کانادا خواستند که خواستار آتش بس فوری در غزه شود. این در حالی است که حکومت کانادا متحد نزدیک تل ابیب است و تاکنون کشتار باشندگان غزه بدست نیروهای اشغالگر اسرائیل را محکوم نکرده است و حتی حمله بر یک سفارخانه در این شهر را که بیشتر از ۵۰۰ کشته به جا گذاشت کار اسرائیل ندانست در حالی که شواهد نشان داد این جنایت زاده اسرائیل است. معترضان که مجموعاً موفق به ورود و تحصن در ۱۷ ساختمان و دفتر دولتی در ۱۲ شهر کانادا شدند، روی یکی از پلاکاردهای خود نوشته بودند: «ما اینجا هستیم تا از دولت کانادا بخواهیم خواستار آتش بس فوری و خاتمه به محاصره ۱۶ ساله غزه شود و به همدستی خود با دولت اسرائیل پایان دهد».

عمان:

نمی توان به بهانه دفاع از خود، نسل کشی مردم بی گناه را توجیه کرد

وزیر امور خارجه عمان با تاکید بر اینکه عملیات زمینی رژیم اشغالگر در نوار غزه، به بهانه «دفاع از خود» قابل پذیرش نیست، تصریح کرد: از جامعه جهانی می خواهیم که اسرائیل را به دلیل هدف قرار دادن غیرنظامیان در غزه مورد پیگرد و محاکمه قرار دهد. طبق گزارش پایگاه اینترنتی شبکه «الجزیره»، البوسعدی در رد حملات هوایی اشغالگران به مردم غزه، تاکید کرد: تاریخ به ما آموخته است که نمی توان به بهانه دفاع از خود، نسل کشی و هدف قرار دادن مردم بی گناه را توجیه کرد.

وزیر امور خارجه عمان با تاکید بر اینکه عملیات زمینی رژیم اشغالگر در نوار غزه، به بهانه «دفاع از خود» قابل پذیرش نیست، تصریح کرد: از جامعه جهانی می خواهیم که اسرائیل را به دلیل هدف قرار دادن غیرنظامیان مورد پیگرد و محاکمه قرار دهد. طبق گزارش پایگاه اینترنتی شبکه «الجزیره»، البوسعدی در رد حملات هوایی اشغالگران به مردم غزه، تاکید کرد: تاریخ به ما آموخته است که نمی توان به بهانه دفاع از خود، نسل کشی و هدف قرار دادن مردم بی گناه را توجیه کرد.

په تپرو پینگو میاشو کی ۹۰ زره اوکراینی سر تیري وژل شوي

د روسیې دفاع وزیر سرکي شویکو د چین په بیجینگ شینک شان لسمه ناسته کې د خبرو پر مهال ویلي، چې په تپرو پینگو میاشو کی ۹۰ زره اوکراینی سر تیري له روسیې ځواکونو سره په نښتو کې وژل شوي او زرگونه نور تپیان شوي دي.

د روسیې دفاع وزیر سرکي شویکو د چین په بیجینگ شینک شان لسمه ناسته کې د خبرو پر مهال ویلي، چې په تپرو پینگو میاشو کی ۹۰ زره اوکراینی سر تیري له روسیې ځواکونو سره په نښتو کې وژل شوي او زرگونه نور تپیان شوي دي.

مناسب شأن فرد مؤمن نیست که اوراق حاوی کلمات مقدسی را به بی حرمتی بگذرانند.

تاکید وزیران خارجه ترکیه و افغانستان بر گسترش روابط میان دو کشور

برای تداوم چنین نشست ها ابراز امیدواری کردند. خبرنامه می افزاید که مولوی امیر خان متقی، از کمک های ترکیه سپاسگزاری کرد و پذیرش دیپلمات های جدید افغان در انقره و استانبول را پیشرفتی خوب در روابط دوجانبه خواند. طبق خبرنامه: «هاکان فیدان، وزیر خارجه ترکیه گفت که دوکشور مانند دو برادر ۴ ص»

حمایت نمی کند. دفتر مطبوعاتی وزارت امور خارجه افغانستان، در خبرنامه می نوشته است: در این دیدار دو طرف روی روابط دوجانبه و ارتقای سطح روابط دیپلماتیک، دهلیزهای جدید تجاری و موضوعات منطقه ای همه جانبه بحث کردند و هم چنان روی برگزاری چنین نشست ها و همکاری با یکدیگر تأکید و

امیر خان متقی سرپرست وزارت امور خارجه امارت اسلامی که در ترکیه بسر می برد با هاکان فیدان، وزیر خارجه آن کشور دیدار کرد. هاکان فیدان گفته است: افغانستان و ترکیه دوکشور برادر اند و ترکیه به دوستی خویش با افغانستان دوام خواهد داد و تأکید داشته است که ترکیه از مخالفت مسلحانه در افغانستان

افزایش دو برابر حاصلات سیب در فاریاب

حاصلات سیب در فاریاب، نسبت به سال پار، دو برابر شده است. به اساس ارقام ارائه شده، سال پار، یک صدو پنجاه هزارتن سیب از باغ های فاریاب به دست آمد و اما این رقم امسال به سه صد هزارتن افزایش یافته هم دیر پام شوی دی.

نورالهدها متوکل آمر امور زراعتی ریاست زراعت فاریاب به خبرنگار آژانس باخت گفت: رسیدگی به مشکلات باغ داران و ارائه مشوره ها به آنان و نیز جلوگیری از آفات نباتی، از علت های افزایش حاصلات سیب در فاریاب است. سیب فاریاب با داشتن مزه ی عالی، در بازار های داخلی نیز خریداران زیادی دارد.

غور کی ۹ میلیونو افغانیو په لکښت یو روغتیایي مرکز جوړ شو

د غور ولایت په چهارسده ی ولسوالۍ کې د خوارخواکۍ برخه کې یو روغتیایي مرکز جوړ او کتې اخیستې ته وسپارل شو. دغه مرکز د (اې.سی.اېف) موسسې له لوري د ۹ میلیونو افغانیو په لکښت جوړ شوی چې ۲۰ بستره لري. د یاد مرکز په جوړېدو سره به

پنج بند بزرگ آب در غزنی بازسازی می شود

پنج بند بزرگ آب، در غزنی بازسازی می شود. برنامه های/ پروژه های بازسازی این بندها، پس از چاشت روز دوشنبه، ۸ عقرب، از سوی رییس عمومی حوزه دریایی کابل و مقام های محلی غزنی، آغاز شده است. ۴ ص

سومین برد در جام جهانی؛ تیم ملی کریکت با تفاوت ۷ ویکت بر سریلانکا پیروز شد

تیم ملی کریکت افغانستان سومین پیروزی تاریخی خود در جام جهانی پنجاه آوره ۲۰۲۳ در هند را در برابر سریلانکا ثبت کرد. این بازی روز (دوشنبه، ۸ عقرب) در شهر «پونه» هند برگزار شد. آور و ۳ توپ، ۲۴۲ ۴ ص

تیم ملی کریکت افغانستان سومین پیروزی تاریخی خود در جام جهانی پنجاه آوره ۲۰۲۳ در هند را در برابر سریلانکا ثبت کرد. این بازی روز (دوشنبه، ۸ عقرب) در شهر «پونه» هند برگزار شد. آور و ۳ توپ، ۲۴۲ ۴ ص

دیدهبان حقوق بشر به پاکستان: بازگشت اجباری مهاجرین افغان و بدرفتاری با آنان را پایان دهید

دیدهبان حقوق بشر گفته است که دولت پاکستان برای وادار کردن مهاجرین برای بازگشت به افغانستان از تهدید، بدرفتاری و بازداشت

استفاده می کند. این نهاد در بیانیه ای روز سه شنبه گفت که بسیاری از افغان هایی که در معرض خطر اخراج هستند، در انتظار انتقال به ایالات متحده، بریتانیا، آلمان و کانادا هستند. حکومت موقت پاکستان در سوم اکتوبر اعلام کرد که همه مهاجرانی که بدون وضعیت قانونی در پاکستان زندگی می کنند، ۲۸ ۴ ص

میدان وردگ کی یوه کس په ۵۵ زره ډالرو ښوونځي ته ودانۍ جوړه کړې

د میدان وردگ د پوهنې ریاست چارواکي وايي چې په جغتو ولسوالي کې په شخصي لکښت د «بیدموشک» منځني ښوونځي ته ودانۍ جوړه او نن گټې اخیستې ته وسپارل شوه. د یاد ولایت د پوهنې رییس محمدعثمان حریت د یادې ودانۍ پرانېست غونډې ته وویل، دغه ښوونځی لس

درسي خونې، اداري خونه او تشنابونه لري. د حریت په وینا، د یاد ښوونځي ودانۍ د شپږو میاشتو په ترڅ کې د ۵۵ زره امریکایي ډالرو په مالي لکښت جوړه شوې او سلگونه زده کوونکو ته د لیک لوست خوندي چاپیریال برابره شوی دی. د جغتو ولسوالي اوسېدونکي

د میدان وردگ د پوهنې ریاست چارواکي وايي چې په جغتو ولسوالي کې په شخصي لکښت د «بیدموشک» منځني ښوونځي ته ودانۍ جوړه او نن گټې اخیستې ته وسپارل شوه. د یاد ولایت د پوهنې رییس محمدعثمان حریت د یادې ودانۍ پرانېست غونډې ته وویل، دغه ښوونځی لس

